

Školsko natjecanje iz povijesti

22. siječnja 2025. 1. kategorija: VII. (sedmi) razred

Zaporka:

(peteroznamenasti broj i riječ)

Broj bodova:

	82	%
--	-----------	---

Upute natjecateljima:

- 1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
- Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
- Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
- Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
- Pažljivo pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
- Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom ili crnom kemijskom olovkom.
- Ispit piši isključivo pisanim, ne tiskanim slovima. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
- Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima koje je odobrio MZO u školskoj godini 2023./2024.
- 9. Koristi se papirom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori se u konceptu ne vrednuju.**
- Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Županijskoga povjerenstva.
- Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____ (predsjednik Školskoga povjerenstva)
2. _____ (član Školskoga povjerenstva)
3. _____ (član Školskoga povjerenstva)

1. U 18. stoljeću u Europi pojavili su se mislioci, književnici i znanstvenici koji su zagovarali vladavinu razuma nad praznovjermjem i neznanjem. Glavni uzrok svih nedaća vidjeli su u neprosvijećenosti naroda, te su smatrali da ga treba prosvijetliti znanjem. U Hrvatskoj su se prosvjetiteljske ideje sporo širile zbog prostornoga i jezičnoga nejedinstva.

Odgovori na sljedeća dva pitanja.

1.1. Kako se zvao naš najpoznatiji znanstvenik 18. stoljeća?

	1
--	---

1.2. Zaokruži tri znanosti kojima se on bavio?

MATEMATIKA

POVIJEST

GEOGRAFIJA

FIZIKA

ASTRONOMIJA

MEDICINA

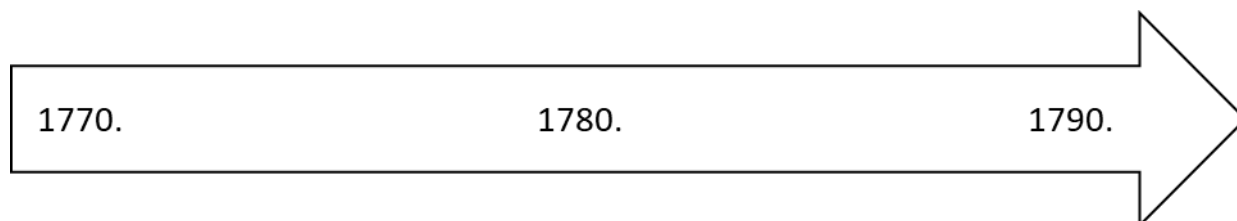
	3
--	---

2. Na sjevernoameričkome kontinentu Velika Britanija imala je 13 kolonija. Tijekom vremena kolonije su tražile sve veću samostalnost, što je završilo njihovim odvajanjem od metropole.

Na vremensku lentu na odgovarajuće mjesto upiši sljedeće događaje (godinu i događaj) koji su obilježili stvaranje Sjedinjenih Američkih Država:

Bostonska čajanka, Deklaracija nezavisnosti, Američki ustav, Kongres u Philadelphiji te im pridruži pripadajuće godine

	4
--	---

3. Engleska i Sjedinjene Američke Države bile su ishodište prve industrijske revolucije. Zašto?

Zaokruži slova ispred triju točnih odgovora:

	3
--	---

- A) Unaprijeđena je obrada zemlje redovitim korištenjem gnojivom.
- B) Feudalizam je u tim zemljama ojačao.
- C) Imale su rudnike željezne rude i ugljena.
- D) Ljudi su se bavili zemljoradnjom.
- E) U ovim zemljama nije bilo kmetova.

4. Nepoznati je autor 1789. godine u Francuskoj nacrtao karikaturu na čijem dnu piše: *Nadajte se da će ova igra uskoro biti gotova. Iz džepova donjega lika (označenoga brojem 1) i središnjega lika (označenoga brojem 2) strše papirići s porukama:*

- a. Biskupi, svećenici, velikaši, upravitelji privatnih šuma, razmetljivci.
- b. Porezi na soli i duhan, porezi na imovinu, desetinu, vojnu službu.
- c. Zečevi i ptice jedu usjeve jer samo prva dva staleža imaju pravo lova.

	3
--	---

Prouči karikaturu te prepisi poruke uz lik iz čijega džepa strše:

DONJI LIK (1)	SREDIŠNJI LIK (2)

5. U Američkome ratu za nezavisnost stanovnici kolonija borili su se protiv britanske vojske. U početku su bili puno slabiji i loše organizirani. Rat su kolonisti priveli u svoju korist kad je George Washington postao general. Materijalno su koloniste pomagali Francuzi i Španjolci. Koji su bili interesi tih europskih zemalja na američkome kontinentu?

	3
--	---

Zaokruži slova ispred triju točnih odgovora:

- A) Željele su proširiti svoj teritorij na sjevernoamerički kontinent.
- B) Željele su slobodno trgovati sa stanovnicima 13 kolonija.
- C) Željele su oslabjeti premoć Velike Britanije na sjevernoameričkome kontinentu.
- D) Željele su uništiti starosjedioce.
- E) Željele su oslabjeti trgovačku premoć Velike Britanije na Atlantskome oceanu.

6. Pod utjecajem Francuske revolucije početkom 19. stoljeća među europskim narodima počela je jačati nacionalna svijest. Pripadnost jednomu narodu postala je važna za politički i kulturni život. Hrvatski preporoditelji suočili su se s mnoštvom problema koje je trebalo riješiti.

Odgovori na sljedeća pitanja.

6.1. Navedi ime i prezime najistaknutijega preporoditelja u Banskoj Hrvatskoj.

	1
--	---

6.2. Kako se naziva prvi hrvatski pravopis tiskan u to vrijeme.

	1
--	---

6.3. Koje je narječje predloženo tim pravopisom za književni hrvatski jezik?

	1
--	---

7. Hrvatska književnica Dragojla Jarnević (1812. – 1875.) posebnu pozornost privukla je svojim intimnim dnevnikom pisanim 1833. – 1847. U njemu se može vidjeti kako je oblikovala svoj osobni, ženski identitet unatoč ograničenjima toga doba. U krug preporoditelja ušla je nakon što je u Grazu upoznala Ivana Trnskoga.

Pročitaj povijesni izvor.

...Naši prijatelji iz sjemeništa pišu nam Češće, a i ja i sestra njima, ali njemački; hrvatski nam se ne da! (...) i glavni nam bijaše razgovor Ilirstvo. Meni se teško daje u to ime Ilirac, Ilirka - mjesto Hrvat, Hrvatica, ali čim to tako odlučiše učenjaci, kao nekakav Gaj u Zagrebu, i još njemu podobni, mislim, da to mora biti tako. (...) Oj kako mi bijaše srce puno slasti govoreći poslije dugog vremena materinskim jezikom. Da, sad osjećam da mi je miliji nego mi bijaše na domu.

(Jarnević, Dragojla, *Dnevnik*, str. 80., 97.,120.)

Odgovori na sljedeća tri pitanja rečenicama ili njihovim dijelovima iz povijesnoga izvora.

7.1. Kojim se jezikom služe Dragojla i njezina sestra za pisanje pisama?

	1
--	---

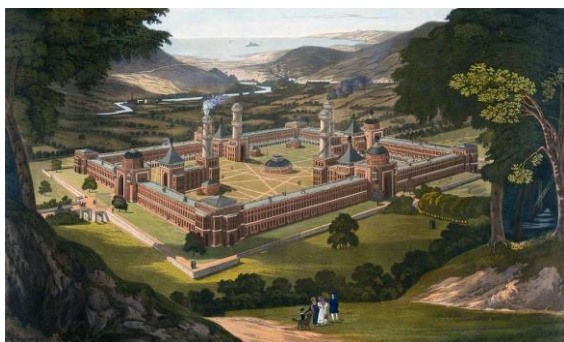
7.2. Što su „odlučili učenjaci, kao nekakav Gaj”?

	1
--	---

7.3. Zašto je Dragojli „srce puno slasti”?

	1
--	---

8. Pozorno pročitaj tekst i promotri priloženu sliku.

Britanski industrijalac Robert Owen kupio je napušteni grad New Harmony (Nju Harmoni) na sjeveroistoku SAD-a i osnovao utopističku zajednicu. U zajednici je 1825. godine živjelo oko sedam stotina stanovnika, no raspala se nakon dvije godine.

Odgovori na sljedeća pitanja.

8.1. Navedi ime ideologije čije je ideje zastupao Robert Owen.

	1
--	---

8.2. Navedi jedan od osnovnih ciljeva navedene ideologije?

	1
--	---

9. Kraj 18. stoljeća svijet su zahvatile velike promjene. Nezaustavljivi napredak u društvu i proizvodnji nastavio se do danas.

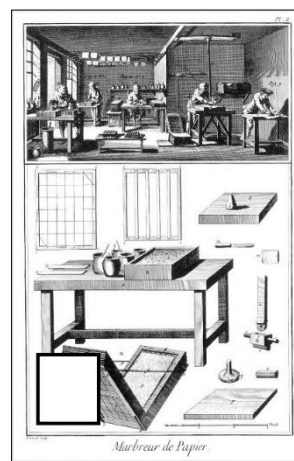
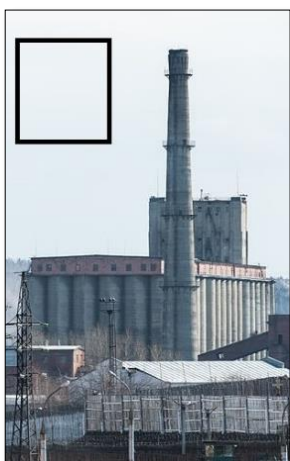
Pogledaj slike i riješi zadatke.

9.1. Poredaj slike kronološkim redoslijedom brojevima od 1 do 3 tako da u kvadratić na slici napišeš broj.

	1
--	---

9.2. Ispod svake slike napiši kako se naziva taj način proizvodnje.

	3
--	---

9.3. Kako se naziva razdoblje u kojemu je rad ljudi zamijenjen strojevima?

	1
--	---

10. Hrvatski narodni preporod bio je kulturni i politički pokret kojim je započelo oblikovanje moderne hrvatske nacije. Grof Janko Drašković bio je jedan od rijetkih plemića među preporoditeljima, a iznio je 1832. politički program preporoda.

Odgovori na sljedeća pitanja.

10.1. Kako se skraćeno naziva knjižica u kojoj je iznesen politički program preporoda?

	1
--	---

10.2. Zaokruži slovo ispred triju točnih odgovora u kojima se navedene neke od ideja grofa Draškovića:

	3
--	---

- A) veća samostalnost Hrvatske
- B) jednakost svih ljudi
- C) stvaranje Velike Ilirije
- D) opće pravo glasa
- E) mjere za unaprjeđenje gospodarstva

11. Tijekom Francuske revolucije i Napoleonova doba stvorena su dva politička dokumenta čije su osnovne ideje imale dalekosežne posljedice za postupni razvoj građanskih društava.

	2
--	---

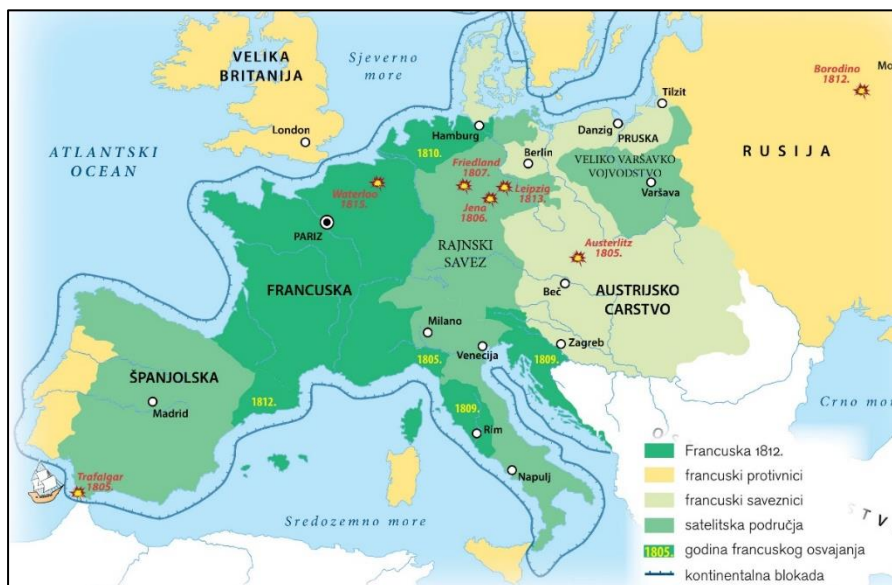
Na prazne crte u gornjem dijelu tablice upiši nazive dokumenata na koje se odnose članci u donjem dijelu tablice.

<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Čl. 1. Ljudi se rađaju i ostaju slobodni i jednaki u pravima. Čl. 4. Sloboda se sastoji u tome da čovjek može raditi sve što ne šteti drugomu. Čl. 9. Svaki se čovjek smatra nevinim sve dok ga se ne proglasi krivim.	Čl. 55. Dijete se tri dana po porodu mora prijaviti civilnom službeniku; dijete mu se mora pokazati. Čl. 212. Bračni drugovi duguju jedno drugomu vjernost, pomoć i potporu. Čl. 213. Suprug je obavezan zaštititi suprugu, a supruga biti poslušna supruhu.

12. Razdoblje Carstva vrhunac je Napoleonove moći. Brojnim je bitkama učvrstio prevlast Francuske u kontinentalnoj Europi.

Pozorno pogledaj priloženi zemljovid i kratko odgovori na sljedeća pitanja.

12.1. Bitka u kojoj su sudjelovali francuski, austrijski i ruski car odigrala se kod _____.

1

12.2. Nakon koje su bitke i austrijskoga poraza stvorene Ilirske pokrajine?

1

12.3. U kojoj su poraženoj državi stanovnici gerilskim načinom ratovanja nanosili Francuzima trajne ljudske i materijalne gubitke? _____

1

13. Preporoditelji su na različite načine pokušavali širiti svoje ideje i probuditi nacionalnu svijest. S tom svrhom stvaraju književna djela.

4

U priloženu tablicu na odgovarajuće mjesto upiši puno ime i prezime preporoditelja ili njegovo djelo.

Preporoditelj	Djelo
Antun Mihanović	
	Zora puca, bit će dana
Ivan Kukuljević	
	Ljubav i zloba

14. Na prostoru Sjeverne Amerike Velika je Britanija posjedovala 13 kolonija. Navedi dvije promjene koje su se dogodile odvajanjem kolonija od metropole.

	2
--	---

a. _____

b. _____

15. Pročitaj sljedeći povijesni izvor:

ČLANAK 1. Stavak 1.

Sva, ovim Ustavom dodijeljena, zakonodavna vlast pripada Kongresu Sjedinjenih Država, koji se sastoji od Senata i Predstavničkog doma.

ČLANAK 2. Stavak 1.

Izvršna vlast pripada predsjedniku Sjedinjenih Američkih Država. On vrši svoje funkcije u roku od četiri godine i zajedno s potpredsjednikom, biranim za isti rok, bira se na sljedeći način.

ČLANAK 3. Stavak 1.

Sudska vlast Sjedinjenih Država se povjerava jednom Vrhovnom sudu i onim nižim sudovima koje Kongres može povremeno odrediti i utemeljiti.

Kratko odgovori na sljedeća pitanja:

15.1. Na koju se državu odnosi povijesni izvor? Napiši njezino puno ime.

	1
--	---

15.2. Kojemu dokumentu pripadaju navedeni članci?

	1
--	---

15.3. Koje je godine izglasan dokument u povijesnome izvoru?

	1
--	---

15.4. Kako nazivamo podjelu vlasti navedenu u izvoru?

	1
--	---

15.5. Tko je začetnik ideje o podjeli vlasti?

	1
--	---

16. Maximilien Robespierre umnogome je obilježio Francusku revoluciju, a Clemens Lothar Metternich bio je jedna od najutjecajnijih osoba prve polovice 19. stoljeća.

Razvrstaj pojmove u priloženu tablicu.

odvjetnik, obnova staroga poretka, Bečki kongres, Odbor javnoga spasa

	4
--	---

MAXIMILIEN ROBESPIERRE	CLEMENS LOTHAR METTERNICH
Jakobinci	kancelar
	nova politička karta Europe
vladavina terora	

17. Nakon poraza kraj Trafalgara Napoleon je prema Velikoj Britaniji od 1806. nastojao provoditi kontinentalnu blokadu. Riječ je o gospodarskim mjerama kojima su zabranjeni uvoz i trgovanje engleskom robom na području Europe pod francuskom vlašću.

Zaokruži slovo ispred triju točnih odgovora.

	3
--	---

Koje su bile posljedice kontinentalne blokade:

- A) britansko gospodarsko slabljenje
- B) britanska blokada svih francuskih luka i luka francuskih saveznika
- C) krijumčarenje u slabo industrijaliziranim dijelovima Francuske, Nizozemske te područjima uz Sjeverno i Baltičko more
- D) prekid britanske trgovine na području Pirenejskoga poluotoka i s Rusijom
- E) pojačana trgovina Britanije s ostatkom svijeta, osobito Sjevernom i Južnom Amerikom
- F) britanska prijetnja potapanja brodovlja koji trguju s Rusijom

18. Bečkim kongresom završava intenzivno razdoblje europske i svjetske povijesti koje je započelo Francuskom revolucijom. U vrijeme Napoleonova zatočeništva na Elbi sastali su se u Beču najistaknutiji politički, diplomatski i crkveni predstavnici da bi dogovorili novi europski poredak.

	3
--	---

Zaokruži slovo ispred triju točnih odluka Bečkoga kongresa:

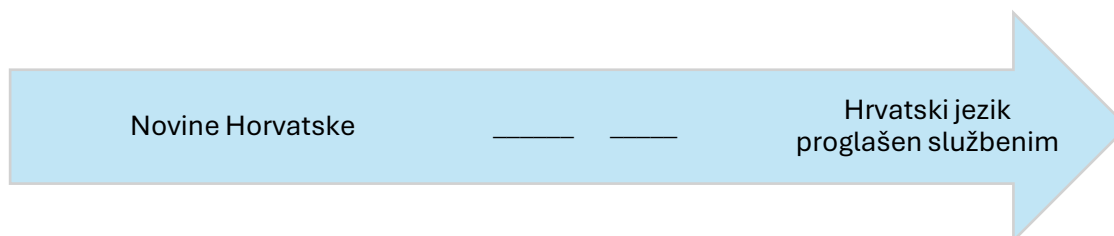
- A) Francuskoj ostali svi kolonijalni posjedi
- B) sva su Napoleonova osvajanja poništena
- C) francuska je vojska i dalje kontrolirala sve svoje kopnene i obalne utvrde
- D) Francuska je morala platiti visoku ratnu odštetu
- E) tri godine saveznička se vojska nalazila na tlu Francuske
- F) Francuska više nije druga nego tek šesta kolonijalna sila

19. U Banskoj Hrvatskoj buđenje nacionalne svijesti provodilo se različitim aktivnostima. Osnovane su mnoge ustanove i čitaonice, nastala su mnoga djela na hrvatskome jeziku, te su preporoditelji na različite načine pokušavali provesti program preporoda.

Odgovarajućim slovom ispred ponuđenih odgovora nastavi pravilan kronološki niz.

	2
--	---

- A) govor Ivana Kukuljevića u Saboru   B) Srpanjske žrtve

20. Nakon Napoleonova sloma sve hrvatske zemlje našle su se u Habsburškoj Monarhiji, ali s mnoštvom problema koje je trebalo riješiti što će pokušati preporoditelji.

	3
--	---

Zaokruži slovo ispred tri točna odgovora.

Koje probleme imaju hrvatske zemlje uoči preporoda?

- A) veliki gospodarski napredak
- B) slaba povezanost hrvatskoga teritorija
- C) službeni je jezik u Banskoj Hrvatskoj latinski
- D) potpuna autonomija hrvatskih zemalja
- E) nema standardnoga hrvatskog jezika

21. Pogledaj sljedeće slike i odgovori na pitanja:

21.1. Koju državu simboliziraju zastave na slikama? Navedi njezin puni naziv!

	1
--	---

21.2. Zašto jedna zastava ima 13, a druga 50 zvjezdica?

	1
--	---

21.3. Što predstavljaju pruge na obje zastave?

	1
--	---

22. Kao prvi konzul Napoleon je jačao svoju vlast u državi i izvan nje. Francuska, iako je i dalje bila republikom, postupno se pretvarala u moćno carstvo. Kako bi dodatno proširio svoju moć i ugled, Napoleon se dao okruniti za cara Francuza.

Promotri sliku i kratko odgovori na sljedeća pitanja.

22.1. Koje je godine Napoleon okrunjen za cara? _____

	1
--	---

22.2. U kojoj se pariškoj crkvi krunjenje odvijalo? _____

	1
--	---

22.3. Tko je Napoleonu stavio krunu na glavu? _____

	1
--	---

23. Henry Essex Edgeworth, irski svećenik i ispovjednik kralja Luja XVI., zabilježio je kraljevo smaknuće.

Pročitaj povijesni izvor.

Čim je kralj izašao iz kočije, okružila su ga tri stražara htjedoći mu skinuti odjeću, na što ih je prijekorno odbio te se započeo skidati (...) htjeli su mu vezati ruke. „Što pokušavate?“, kralj će skrivajući ruke. „Vezati Vas“, odgovoriše nesretnici. „Vezati mene“ reče kralj ljutito. „Ne! Neću nikad pristati na to, učinite što vam je naređeno, ali vezati me nećete.“ (...) čvrsto je koračao stratištem (...) i gromko izrekao nezaboravne riječi: „Umirem nevin po svim optužbama, opraštam svima koji su me doveli do ovog čina, i molim Boga da krv koju ćete prolići nikada ne padne na Francusku.“ (...) odveli su ga pod giljotinu i jednim potezom odrubili mu glavu od tijela. Najprije je zavladała tišina, a potom u daljini krici „Živjela Republika!“ Ti su se glasi umnožili (...) postali zajednički poklič gomile, a sve su im se kape našle u zraku.

(Memoirs of the Abbe Edgeworth (London: R. Hunter, 1815.), 82 – 87.)

Kratko odgovori na sljedeća pitanja.

23.1. Koje je godine smaknut kralj Luj XVI.? _____

	1
--	---

23.2. Na što kralj nije pristajao na stratištu? _____

	1
--	---

23.3. Što je gomila klicala nakon što je kraljeva glava odrubljena?

	1
--	---

24. Jedne travanjske noći 1792. g. francuski je časnik C. J. Rouget de Lisle napisao riječi i melodiju bojnoga marša Rajnske vojske u ratu protiv prusko-austrijske koalicije.

Refren pjesme glasi: *Na oružje, građani!*

Formirajte bataljune, u marš, u marš,

Neka se naši tragovi nečistom natope krvlju!

Kratko odgovori na postavljena pitanja.

24.1. Napiši naslov ove revolucionarne pjesme, francuske državne himne:

	1
--	---

24.2. Pjesmu su u Pariz donijeli dobrovoljci iz grada _____.

	1
--	---

24.3. Ustavom iz 1791. g. dotadašnju francusku zastavu zamijenila je trobojnica. Što se nalazilo na francuskoj zastavi do 1791. g.? _____

	1
--	---

25. U djelu *Položaj radničke klase u Engleskoj* tiskane 1845. godine njemački se filozof Friedrich Engels osvrnuo na razvoj gradova i opisao položaj radnika. U sljedećemu izvoru nalazi se opis Londona sredinom 19. stoljeća. Pažljivo pročitaj povijesni izvor.

*Kuće su naseljene od podruma do krova, prljave izvana i iznutra i izgleda da u njima nijedan čovjek ne bi htio stanovati. A sve to nije još ništa prema stanovima u tjesnim dvorištima i uličicama između ulica u koje se ulazi kroz pokrivene hodnike između kuća i u kojima ima toliko nečistoće i **čatrlja*** tako sklonih padu da se ne može ni zamisliti; tu se ne može vidjeti jedan cio prozor, zidovi su trošni, vratnice i prozorski okviri skrhani i izlomljeni, vrata napravljena od starih dasaka ili ih uopće nema – ovdje u ovim lopovskim kvartovima vrata nisu ni potrebna jer nema ništa da se ukrade. Svuda unaokolo leže gomile smeća i pepela, a prljava voda prolivena pred samim vratima slijeva se u smrdljive bare.*

*čatrlja – koliba, kućerak

Odgovori na pitanja:

25.1. Izdvoji iz izvora dva citata koji govore o higijenskim uvjetima u gradu.

	2
--	---

25.2. Koji proces prepoznaješ u gornjem opisu?

	1
--	---

25.3. Tko je autor izvora? Kojoj ideologiji pripada?

	2
--	---
